

O pojmu a významu mezinárodního práva soukromého.

Píše doc. Dr. Jan Krčmář.

Literatura: I. Z učebnic a kompendií práva mezinárodního dlužno na př. srovnati:

Zucker: Počátkové práva mezinárodního; *Liszt*: Das Völkerrecht; *Gareis*: Institutionen des Völkerrechtes; *Heffler*: Das europäische Völkerrecht der Gegenwart auf den bisherigen Grundlagen; v. *Holtzendorff*: Handbuch des Völkerrechtes (in Einzelbeiträgen), *F. Martens*: Das Völkerrecht. Das internationale Recht der civilisirten Nation. Deutsch von *Bergbohm*;

speciálně pak: *Martens*: na u. m. sv. II. str. 274.; *Dicey*: Zeitschrift für internationales Privat- und Strafrecht. Sv. II. str. 117. *Zitelman*: Internationales Privatrecht sv. I. str. 1. *Bar*: Theorie und Praxis der internationalen Privatrechtes I. str. 3. a sl.

II. 1.) *Meili*: Der internationale Streit, betreffend die Eisenbahnlinie Laurenço-Marquès (Delagoa Bay). Rechtsgutachten erstattet im Auftrage der portugiesischen Regierung. 2.) *Bekker*: Die österreichischen Couponsprozesse. 3. Spor o dědictví *Evangelý Zappý* sr. Zeitschrift sv. III. str. 117. a sl. (Dr. *Fleischlen*) str. 275. a sl. (*Hübler*) 479 a sl. (*Streit*) sv. IV. 329 a sl. (*Martens*). 4.) Spor o dědictví *N. Collara*. Zeitschr. sv. XI. str. 229 sl. (*Busdugan*) str. 328 sl.; 5.) *Fuchs*: Die siebenbürgischen Ehen; *Call*: Gegen die siebenbürgischen Ehen. Zeitschrift sv. IV. str. 117. (*Jettel*: Die internationalen Bestimmungen des ungarischen Ehegesetzentwurfes.) *Bluntschli*: Deutsche Naturalisation einer separirten Französin; *Holtzendorff*: Der Rechtsfall der Fürstin Bibesco.

Předmětem, kterým zde zabýváme se máme, je mezinárodní právo soukromé, čili, jak zní jméno odedávna pro tutěž větev právní užívané: *collisio statutorum*. Co jest ono? Jest snad částí onoho práva mezinárodního, které vůbec známo jest pode jménem *ius gentium* či přesněji *ius inter gentes*?

Lépe zajisté než stručnou odpovědí, ať kladnou ať zápornou, jest odpověděti přes výstrahu právníka římského, jenž praví, že »*omnis definitio in iure periculosa*«, tím, že zopakujeme sobě pojem práva mezinárodního, a vedle něho postavíme pojem mezinárodního práva soukromého.

Který obor právní nazýváme právem mezinárodním, či *ius inter gentes*?

Pojem práva mezinárodního zahrnut je v titulu spisu první kapacity v oboru práva tohoto, první kapacity netoliko tempore, nýbrž i qualitate, *Hugona Grotia: De iure belli ac pacis libri*. Jest tudíž právem mezinárodním rozuměti souhrn oněch norem, kterými upraveno jest vzájemné obcování mezi státy civilisovanými, tedy právo, ve kterém jako podmínky práv subjektivních, jako osobnosti (právnícké) vystupují státové civilisovaní. Jest pak tomu, kdo o mezinárodním právu vykládá, v obsáhlé míře zabývati se dějinami lidstva vůbec a politickými dějinami zvlášť. Z veškerého skutkového materialu totiž, který v dějinách uložila staletí, jasně lze poznati, v jaké styky během staletí těch jednotliví státové navzájem vstupovali a jak sobě při stycích těch počínali. Styky ty pak jsou studnou, ze které vážíme právo mezinárodní. Neboť to zajisté dostatečně je známo, že nemáme codicem iuris, quod inter gentes valeat, že naopak právo mezinárodní je ponejvíce právem obyčejovým; že rozumíme právem mezinárodním ona pravidla, která ve vzájemných stycích států longaevo usu ve zvyk vešla, pravidla, která takto ex opinione necessitatis mezi civilisovanými státy za závazná se pokládají.¹⁾

Vše, co tu řečeno bylo o právu mezinárodním, až do posledního takřka slova neplatí o mezinárodním právu soukromém. Dle panujícího mínění totiž poučuje mezinárodní právo soukromé o tom, dle jakých norem řídit se musí soudce, posuzuje-li soukromoprávní poměry, ve kterých vyskytuje se nějaký element, moment, či vztah mezinárodní (internationales Anknüpfungsmoment, *Kahn, Jahrbücher für Dogmatik*, sv. 39. str. 2. a sl.).

Myslím, že pojem je jasný a že nutno blíže vyložiti toliko, co jest rozuměti elementem či vztahem mezinárodním. Věc je ta: Pravidelně stává se, že poměr, jaký soudci k řešení se předkládá, náleží, abych tak řekl, celým obsahem i rozsahem našemu teritoriu: strany jsou státními občany předlitavskými, v Předlitavsku domicilovanými, právní jednání sporné bylo uzavřeno v Předlitavsku a dotýká se předmětů, ať movitostí ať nemovitostí, v Předlitavsku položených. Ale zhusta poměry takovými nejsou, a moderní doba se svými prostředky dopravními, se svým zahraničním obchodem, i s moderní touhou po cizích, dalekých krajích, mohla by mne z nepravdy usvědčiti, pravil-li jsem, že právní poměry soudci našemu k řešení předkládané pravidelně uzavřeny jsou v oblast Předlitavska. Velmi zhusta totiž se stává, že našemu soudci jest posuzovati poměry právní, jejichž subjekty jsou cizinci, jejichž objekty jsou věci v cizině položené a jejichž obsahem jsou právní

¹⁾ O principiální otázce, zdali předpisy t. zv. práva mezinárodního za předpisy právní dlužno považovati, bude, ač otázka ta netvoří vlastní obsah těchto pojednání, promluveno, pokud účel práce bude toho vyžadovati, ve článku příštím.

jednání v cizině uzavřená. Je-li tomu tak, pak možno říci, že právní poměry tyto vztahují se v jistém směru k cizině, že obsahují element mezinárodní. Substituujeme-li tyto konkrétní skutečnosti do své svrchu uvedené definice, bude ona znít asi takto:

Mezinárodní právo soukromé poučuje o tom, dle jakých norem řídit se musí soudce, má-li posuzovati manželství, které v cizině bylo uzavřeno, anebo sice u nás, ale mezi nupturienty-cizinci, má-li projednati pozůstalost cizince u nás zemřelého, anebo cizince, který u nás majetek zanechal atd.

K definici této dlužno ještě dodati: Nejen soudce bude čerpati poučení o normách mezinárodního práva soukromého, když bude jemu řešiti mezinárodní poměry soukromoprávní, nýbrž i súčasťné obecnstvo samo, které vstupuje v mezinárodní poměry charakteru soukromoprávního. Neboť každý, kdo v nějaký mezinárodní poměr soukromoprávní vstoupiti chce, a kdo pomýšlí hned z předu na to, aby poměr byl platný a projevil aspoň v hlavních rysech účinky právní, jaké dotčený interestent na myslí má, bude zabývati se otázkou: Jaké jsou právní předpisy, podle kterých v případě neshod mezi účastníky anebo dokonce v případě řádného sporu poměr právní bude posuzován? Každé osobě zkušené bude zajisté na tom záležeti, aby právní poměr postavila na pevnou basi a účinnost jeho zajistila (*Zitelman*, Internationales Privatrecht str. 18. sl.).

Tak tedy můžeme nazvati mezinárodním právem soukromým právní řád vytýkající meze působnosti zákonů obsahu soukromoprávního čili právní řád upravující soukromoprávní styky přes meze určitého politického svazku se rozprostírající (*Fitta*, Archiv für öffentl. Recht sv. 15. str. 575.). Toť mezinárodní právo soukromé v užším a vlastním slova smyslu.

V širším a nepřesném smyslu pak rozumíme mezinárodním právem soukromým všechny ony předpisy právní, které vytýkají meze působnosti zákonů určitého státu, nechťsi zákony ty jednají o právech soukromých či veřejných (tímto rozdílem tuto blíže zabývati se nelze; bude však o terminologii promluveno zevrubněji v některém pojednání pozdějším).

Z toho, co doposud bylo uvedeno, seznáváme jasně, že jak obsah, tak dějiště práva mezinárodního s jedné a mezinárodního práva soukromého s druhé strany podstatně jsou rozdílny. Tam jsou obsahem právní poměry vznikající a trvající mezi státy jako takovými, dějištěm jednak bojisté a vřava válečná, jednak kanceláře ministerstev zahraničních záležitostí a stkvělé síně paláců ambassadeurů, zde jsou obsahem poměry práva soukromého, dějištěm prostá síň soudcova.

Ku konci dlužno dáti odpověď na dvě otázky, které snad mohly by býti položeny.

První otázka je ta: Jak přicházíme k tomu, že tážeme se po zvláštním řádu právním, upravujícím styky soukromníků přesahující meze určitého svazku politického? Což je vůbec nutno, aby soukromoprávní poměry, obsahující element mezinárodní, podrobeny byly nějakému zvláštnímu právu, které liší se od onoho, jež upravuje poměry soukromoprávní v oblast jednoho státu uzavřené? Není hned z předu jasno, že soudce musí řídit se vždy stejným právem, svým občanským právem domácím, nechť si on *inter cives Romanos*, nechť si on *inter peregrinos ius dicit*? Na to zní odpověď: Od dávných dob, jak o tom poučují nás dějiny mezinárodního práva soukromého, byla pocíťována potřeba, v jistých případech respektovati právo cizí; t. j. v jistých případech, které vztahují se po stránce osobní nebo věcné k státu cizímu, bylo vždy (v jednotlivostech vyskytují se ovšem rozdíly více či méně podstatné) souzeno dle práva tohoto státu cizího a nikoli dle práva onoho státu, kterému přináležel soudce, kterýž o tom kterém případě sporném rozhodoval. Tak na př., byl li ve sporu stranou cizinec, byla látka processní aspoň v jistém směru podrobena jeho právu domácímu, právu státu, kterému on jako státní občan přináležel a nikoli naveskrz právu lokálnímu, místnímu, právu, které platilo na místě, kde spor se odbýval.

Výklad o tom, v jaké míře toto respektování v různých dobách se dalo, jest předmětem dějin mezinárodního práva soukromého; výklad o tom, v jaké míře respektování to v jednotlivých státech se děje, jest předmětem platného, pozitivního mezinárodního práva soukromého; výklad o tom konečně, v jaké míře respektování to dítí se má, jest předmětem politiky mezinárodního práva soukromého.

Ale ještě na jednu otázku, která mohla by se snad naskytnouti, dlužno dát odpověď: Zaslужuje tento obor právní, jež zde nazýváme mezinárodním právem soukromým, toho, aby bylo se o něm zvláště šířeno? Jsou normy, které spadají do kapitoly o mezinárodním právu soukromém, tak důležité počtem a významem, že dlužno je shrnouti ve zvláštní disciplinu? Je na snadě, že otázku takovou vůbec velmi těžko lze zodpovědět, a že odpověď na ni, ať kladná ať záporná, více neb méně zřejmě vyplyne teprve tenkrát, až celá látka, o kterou se jedná, podrobena bude rozboru.

Přes to neváháme hned zde prohlásiti se pro odpověď kladnou a sice z těchto důvodů: Život národů v předešlém století (devatenáctém) a v ovšem také v oněch několika okamžicích, které prožili jsme ze století dvacátého, přivodil dalekosáhlé změny v poměrech právních

V dobách starších nebyly poměry takovými, jakými jsou dnes. Především všeobecně: celé poměry hospodářské byly jednodušší. Lidstvo žilo, abych tak řekl, v menších skupinách. Menší

celky byly způsobilými ukojení navzájem veškeré svoje potřeby. To jsou fakta, o kterých lze dojíti dostatečného poučení a dostatečných informací v nauce o hospodářství národním.

S druhé strany speciálně: každý stát, ať již z nedostatku prostředků pospojných, ať již z důvodů právních, žil život více méně uzavřený, izolovaný. Stávalo se sice i tenkrát, že příslušníci různých států vcházeli spolu ve vzájemné styky, ale styky ty nebyly jednak příliš husté, jednak příliš komplikované. Nebylo tudíž snad tak naléhavým, podrobiti tyto vzájemné styky souhrnně pozorování, nebylo tak naléhavým, pátrati po normách, kterým by tyto styky v případech potřeby měly býti podrobeny. Dálo-li se tak přece, nedálo se to pod titulem samostatným, ve zvláštním oddílu vědy právní, nýbrž většinou bylo o věcech těch jednáno ve zvláštních appendixech, dodatcích připojovaných k pojednáním o jednotlivých pěstěných oborech práva. Tak na př. pojednáváno o právu soukromém vůbec a připojen výklad o normách, které upravují řešení mezinárodních poměrů soukromoprávních, pojednáváno o právu trestním, a připojen výklad o poměrech práva trestního, majících vztah k cizině atd.

Později poměry se změnily. Nastala, jak se praví, doba hospodářského rozkvětu. Hospodářské poměry jak rozsahem tak obsahem v míře neobyčejné se rozhojnily a měly za následek vznik nových aneb aspoň značné zdokonalení stávajících institutů právních. Dlužno poukázati jen na právo směnečné a různé instituty práva obchodního, pak na celé hospodářství veřejné, hospodářství států i jiných korporací veřejných. Máme tu na mysli jmenovitě celé úvěrnictví veřejné i soukromé v jeho nynější, dokonalé formě. S druhé strany Evropa stala se menší a bližšími se staly i některé země mimoevropské, na př. státy severoamerické a j., jednak tím, že v míře netušené zdokonalila a dosud zdokonaluje se komunikace; jednak i tím, že z velké části padly různé právní překážky, bránící volnému pohybu lidstva i jmění. Ve spojení s tímto zdokonalením hospodářství veřejného i soukromého, ve spojení s těmito pokroky techniky změnil se u valné míře i veškerý životní názor obyvatelstva.

Tím vším se stalo, že příslušníci různých států vstoupili v hustší styk a tím také rozhojnily a spolu i komplikovaly se právní poměry stykem tím zakládané, naše mezinárodní poměry soukromoprávní.

Chceme uvést některé zvláště markantní případy, které svého času zaměstnávaly praxi a také v literatuře doznaly podrobného rozboru. Jsou to jaksi representanti, charakteristické typy mezinárodních poměrů soukromoprávních, k jakým vůbec styk příslušníků různých národů vždy hojněji a hojněji zavdává podnět.

Mnohé státy, jmenovitě takové, které vládnou značnými koloniemi, jaly se pečovati o komunikace v těchto koloniích. Stavby

dráh, jako i jinde, svěřeny byly podnikatelům soukromým, ovšem takovým, kteří měli vedle dostatečného kapitálu a dostatečných schopností technických také dosti podnikavosti k podnikům obtížným a spolu pochybným. Poněvadž pak zhusta se stalo, že nenalezlo se mezi příslušníky toho, kterého státu osob způsobilých, byla stavba svěřena cizinci. V tom nebo onom případě smlouva po té neb oné stránce nebyla dodržena, nastal spor. Vznikla otázka: Jaké normy platí pro rozřešení tohoto sporu vůbec a speciálně, dle jakých předpisů práva materiálního právní poměr má býti posuzován.

Za příklad uvádím t. zv. mezinárodní spor týkající se železniční linie do Laurenço-Marquès (v zátocě delagoyské). Portugalská vláda uzavřela r. 1875 s někdejší republikou transvaalskou smlouvu, dle které zavázali se oba kontrahenti dle možnosti podporovati stavbu dráhy, která měla spojití zátoku delagoyskou s územím republiky transvaalské. Vláda portugalská udělila koncessi Američanu Mac Murdovi za té podmínky, že dráha do určité doby bude dostavěna. Mac Murdo však podmínek smluvních nesplnil a vláda portugalská ujala se později stavby sama. Po nějaké době žádala vláda Spojených Států severoamerických, kam Mac Murdo jako státní občan přináležel, jménem vdovy Mac Murdovy náhradu škody na Portugalsku. Vzešel spor o orgán kompetentní k řešení sporu, vzešel spor i o právo, dle kterého právní poměr měl by býti rozhodnut.

Nebo dále: Následkem zdokonalení forem úvěrnictví stali se příslušníci cizích států věřiteli buď přímo jiných států samých, aneb společností a korporací v těchto posledních státech existujících. Vzešly různé sporné otázky týkající se těchto poměrů zápůjčních. Za příklad uvádím processy svého času v Rakousku i v Německu proslulé pode jménem rakouských processů kuponových. (Die österreichischen Couponsprozesse). Když totiž v Rakousku došlo k značnému rozšíření sítě železniční, bylo ihned z předu patrné, že domácí kapitál k uhrazení potřebných prostředků by nestačil. Aby do země přiveden byl kapitál cizí, byly vydány obligace, cenné papíry, ve kterých jednak bylo slíbeno placení netoliko ve měně tuzemské, rakouské, nýbrž i v měnách cizích, jednak bylo slíbeno placení netoliko v platebních v místech rakouských, nýbrž i v místech platebních v jiných státech se nalézajících; na př. zněla obligace — na 200 zl. r. č. = $133\frac{1}{3}$ tolarům spolkovým, = $233\frac{1}{3}$ zlatým jihoněmeckým = 500 frankům = 20 librárn anglickým, — splatným ve Vídni, Frankfurtě n. Mohanem, Paříži, Londýně a p.

Dokavad Německo trvalo při měně stříbrné, nenastaly komplikace. Jakmile však ono v létech sedmdesátých přešlo k měně zlaté, a měna stará přepočtena byla na měnu novou v poměru — 1 tolar spolkový = 3 markám říšským, 1 zlatý jihoněmecký =

$1\frac{5}{7}$ marek říšských, — došlo ke konfliktu. Němečtí věřitelé žádali zúrokování a zaplacení ve měně zlaté, tedy za zmíněných 200 zl. r. č. požadovali 400 marek říšských, tvrdíce, že těchto 400 marek podle německých zákonů o měně rovná se oněm v obligacích slíbeným $133\frac{1}{3}$ tolarům spolkovým, resp. $233\frac{1}{3}$ zlatým jihoněmeckým. Naproti tomu dlužníci rakouští (rakouské železniční společnosti) pravidelně nechtěli platiti o nic více, než hodnotu stříbra obsaženou v oněch mincích stříbrných, jejichž placení v obligacích bylo slíbeno. Toto stanovisko dlužníků znamenalo se zřetelem ku kleslé hodnotě stříbra (také o těchto věcech lze sjednati sobě bližší informace v nauce o národním hospodářství) značnou, do milionů jdoucí difference v neprospěch věřitelů. Odtud vzešly četné spory známé pod svrchu uvedeným jménem processů kuponových. Také tu šlo o t. zv. mezinárodní poměry soukromoprávní.

Dále: Příslušníci různých států opustili svůj domov a usadivše se v cizině a nabyvše tam jmění značného či méně značného, zemřeli. Nastaly spory o posloupnost dědickou. V tomto směru nejznámější jsou v literatuře milionové pozůstalosti dvou příslušníků řeckých, známé pode jménem případ Zappův a případ Collarův. (Literatura uvedena je svrchu.)

Pro nás státní občany předlitavské konečně, pokud se týče zajímavosti na neposledním místě stojí otázky pojící se k t. zv. manželstvím sedmihradským, resp. vůbec k manželstvím uzavřeným na místech, kde jiné právo než náš občanský zákoník platí. Do téže kategorie náleží některé spory manželského práva se týkající, které širší zajímavosti rozbořem literárním nabyly. Jsou to: spor o platnost manželství, které uzavřela Henrietta Valentina de Riquet, hraběnka Caraman-Chimayova v Německu s rumunským knížetem Bibescem, když prvé její manželství s knížetem Beaufremontem ve Francii uzavřené ve Francii od stolu a lože byla rozvedeno (*séparation de corps*), (literaturu sr. svrchu); dále spory o platnost manželství, které uzavřela Sarah Bernhardtova r. 1882 s Řekem Damalou a Adelina Pattiova r. 1879 s markýzem de Caux (sr. *Martens* Völkerrecht, sv. II. str. 307. sl.). Také to jsou vesměs otázky, které spadají v obor mezinárodního práva soukromého.

Ostatně samo nahlédnutí do sbírek rozhodnutí soudních poučí nás o rostoucím významu oněch předpisů právních, které zde shrnujeme pode jménem mezinárodního práva soukromého. Vždy víc a více t. zv. mezinárodních poměrů soukromoprávních předkládá se soudům k řešení, vždy komplikovanějšími a obtížnějšími stávají se případy ty.

Z toho všeho, co zde právě bylo uvedeno, zcela jasně zdá se vyplývati důležitost nauky, kterou nazvali jsme mezinárodním právem soukromým, a nutnost intensivního jejího pěstění.

V průběhu tohoto pojednání nebyla ovšem zodpověděna ona část otázky svrchu položené, která nemá vlastně povahy zásadní, nýbrž spíše jen povahu systematickou: zdali totiž je vhodné zabývat se mezinárodním právem soukromým ve zvláštní disciplíně. K tomu ovšem z předu vůbec odpovědět nelze. Úsudek musí být ponechán každému, kdo touto větví práva se zabývá, ačkoli v dalších pojednáních chceme přičinit i nějaký argument pro zodpovězení kladné.

Dodatek: O pojmu normy kolisní či místní.

V této souvislosti bylo by vhodné poukázat na podstatu norem, ze kterých mezinárodní právo soukromé se skládá. Mezinárodní právo soukromé skládá se z velké části z t. zv. norem kolisních (Kollisionsnorm) či místních (Anwendungsnorm, Ortsnorm). (K terminologii dlužno srovnati: *Niemeyer* Das internationale Privatrecht des bürgerlichen Gesetzbuches. *Kahn* Jahrbücher für Dogmatik sv. 39. str. 1. sl.).

Co je taková norma kolisní a čím liší se od obyčejných norem práva materiálního, t. zv. věcných norem (Sachnormen)?

Každá právní norma materiální, věcná pozůstává v tom, že se jí s jistým skutkovým základem blíže označeným spojují jisté změny v poměrech životních, v poměrech právních, čili, jak se vůbec praví, s jistým skutkovým stavem spojují se jisté materiální právní účinky. Na př. praví norma materiální: Jestliže někdo drží bona fide, ex iusto titulo věc nějakou po 3, 10, 20, 30 let (jak právě v různých soustavách právních se dovídáme), stává se jejím vlastníkem. Tu tedy právní skutečnost, že někdo stává se vlastníkem, spojuje se se skutkovým základem bezelstného, řádného, 3, 10, 20, 30letého držení.

Kolisní norma vypadá poněkud jinak, I ona skládá se z oněch dvou svrchu uvedených elementů, z jistého skutkového základu a z jistých účinků právních. Ale tyto právní účinky nejsou charakterisovány jako změny právních poměrů, poměrů životních. Zmíněné účinky v kolisní normě ke skutkovému základu připojené pozůstávají v tom, že se praví: Nastane-li určitý skutkový základ, řekněme A, budiž o tomto základě souzeno dle právního řádu X, na př. rakouského, nastane-li jiný základ skutkový, základ skutkový B, budiž o něm souzeno dle právního řádu Y, na př. německého. Věc budiž vyložena příkladem. Kolisní normou jest ku př. tento předpis: Předsebere-li osoba nějaká právní jednání, jest posuzovati osobní její způsobilost k právním činům dle práva její vlasti, nechťsi ona jednání to byla předsevzala kdekoli; čili rozvedeno: Způsobilost tuzemcovu jest posuzovati dle práva rakouského, způsobilost cizozemcovu dle práva jeho vlasti atd. Lze tedy říci, že kolisní normy působnost jednotlivých právních řádů rozhraničují.

Z takovýchto kolisných norem, jak řečeno, skládá se po většině mezinárodní právo soukromé. Zdali ono z takovýchto norem výhradně se skládá, t. j. zdali snad v nauce o mezinárodním právu soukromém vůbec není místa pro normy věcné, materiální, o tom bude nutno pojednati v souvislosti jiné.

Vrchní poručenství v českém právu.

Napsal JUDr. Jan Kapras.¹⁾

I. Právo zemské.

Péče o sirotky a jich poměry majetkové, jevíci se ve všech moderních právech vrchnoporučenským dohledem úředním na poručníky, nebyla neznáma ani právu středověkému. Právo české rozeznávalo jednak dohled příbuzných, jednak dohled úřední.

Dohled a spolupůsobení příbuzných při vedení poručenství, obmezujíc se znenáhla na zcela bezvýznamné okolnosti, je nepopíratelně zbytkem starších dob.²⁾ Původně zapotřebí bylo intervence příbuzných při všech důležitých právních úkonech, týkajících se jmění sirotčího vůbec a statků zvláště. Tak nemohlo se státi ani zcizení ani zavazení jmění sirotčího bez svolení příbuzných.³⁾ Jmenovitě obracelo se právo proti starším dětem, chráníc prostřednictvím ostatních příbuzných děti mladší, a nepřipouštělo žádného zkracování nedospělých dorostlými sourozenci. Stalo-li se přece něco podobného, bylo příbuzným jako ochráncům vystoupiti a na to upozorniti soud, jenž o nápravu se postaral.⁴⁾ S tím souvisí i vliv rodiny při oddělování syna⁵⁾ a eventuálně při ustanovení náležité živny pro něho.⁶⁾

Nehospodařil-li poručník řádně, mohl a měl přímo za povinnost nejbližší příbuzný žádati, aby byl odstraněn z poručenství.⁷⁾ Soud, uznáv žádost odůvodněnou, sesadil poručníka.

¹⁾ Pojednání toto, jest částí studie o dějinách českého poručenského práva.

²⁾ Že jedná se o instituci jevíci se jako zeslabení silnějšího práva původního, patrně zvláště na Moravě.

³⁾ Zř. z r. 1516 odst. XVI. (Kn. Drn. 110.); R. T. I. 559.

⁴⁾ CJB. III. 2. 60.; dále usnesení sněmů moravských 1581, 1599, 1620. (Pam. sn. III. 237., IV. 429., VI. 206.) u Kameníčka, Sněmy II. 137. a 140.; Kadlec, Rodinný nedíl 82.

⁵⁾ Kn. Tov. 151., Kn. Drn. 67.

⁶⁾ Zř. 1549 F. 27.

⁷⁾ Kn. Tov. 150.; Kn. Drn. 67.; Zř. 1549. F. 23., 32.; případ podobný uveden v zápisech Žerotínových (Ed. Brandl) I. 90., kde Vanecký jako nejbližší příbuzný proti poručníku vystupuje.